

Opgroeien

Hallepoortlaan-27
1060-BRUSSEL
T-02-533-12-11
info@opgroeien.be

ADVIES RAADGEVEND COMITÉ OPGROEIEN

adviesnummer: 2022/RC/10

Betreffende: leersteundecreet

1. Adviesvraag

Op vraag van de leden van het Raadgevend Comité, conform het huishoudelijk reglement art6, §1, 4°.

2. Gronden voor het advies

Het advies heeft betrekking op de opdracht van het agentschap inzake het voeren van een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid zoals omschreven in artikel 5 §2, 1° van het Decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien Regie.

3. Behandeling

- De leden kregen het ontwerpdecreet en de memorie van toelichting ivm het leersteundecreet via mail toegestuurd en konden hun bemerkingen vóór de vergadering van het Raadgevend Comité bezorgen zodat de verschillende opmerkingen samengevoegd konden worden tot 1 document.
- Het Raadgevend Comité behandelde het document met de verschillende opmerkingen/bedenkingen in zijn vergadering van 24 november 2022.
- Stukken die daarbij in bespreking werden genomen waren 20221124_5.

4. Advies

De leden van het Raadgevend Comité vinden het jammer dat Onderwijs geen advies gevraagd heeft aan het agentschap Opgroeien en wensten daarom, op eigen initiatief, toch een advies te formuleren.

De leden formuleren verschillende algemene opmerkingen en ook een aantal concretere zaken. Deze concretere elementen worden als bijlage bij dit advies gevoegd.

- De leden zijn tevreden dat stappen gezet worden om een inclusief onderwijsbeleid verder waar te maken. We ontbreken echter een langetermijnvisie op inclusie. Het is een gemiste kans dat dit nu niet mee opgenomen is in het leersteundecreet.
 - o De visieontwikkeling op inclusief onderwijs wordt pas opgenomen door een onafhankelijke commissie wanneer het decreet al goedgekeurd zal zijn. Dit is onlogisch. De aanpassing van de regelgeving en de operationalisering zou moeten voortvloeien uit een gedragen visie en niet omgekeerd. De input van de commissie, die zich zal buigen over de evolutie naar inclusief onderwijs, zal hierbij heel belangrijk zijn. Er zijn na dit decreet verdere vervolgstappen nodig als men inclusief onderwijs echt wil waarmaken. Er is bovendien reeds voldoende ervaring en academische expertise beschikbaar om nu al binnen dit leersteundecreet een langetermijnvisie op te nemen.
 - o De voorgestelde wijzigingen blijven te abstract en te vrijblijvend. Het is eerder een herstructurering van het ondersteuningsmodel en niet zozeer een fundamentele (r)evolutie. Er wordt weinig geraakt aan de bestaande structuren en systemen (vb. de onderwijstypes, TOAH, POAH, ...). De onderwijstypes worden niet herbekeken, terwijl dit naar onze mening een achterhaald model is (= types). Men laat kansen liggen voor een fundamentele herdenking van het geheel.
 - o Het ontwerpdecreet wijst vooral op de limieten van het gewoon onderwijs en verwijst leerlingen met een ondersteuningsnood door naar het buitengewoon onderwijs. Dit is een stap verder weg van inclusie en in strijd met het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een handicap.
- Een belangrijke kritiek is ook de beperkte betrokkenheid van de welzijnssectoren en het beleidsdomein WVG. Zowel op micro- als macroniveau zijn de linken veel te vrijblijvend en te weinig ingebed in het decreet. Het is bovendien belangrijk om ook de stem van ouders en kinderen hierin mee te nemen.
 - o We vragen om de welzijnsorganisatoren sowieso als partner te betrekken in de leersteunraad en in de onafhankelijke commissie rond de evolutie naar inclusief onderwijs.
 - o De relevante welzijnsactoren zouden beter expliciet benoemd worden in het decreet: VAPH, Jeugdhulp, CAR en GGZ, ...
 - o De concrete samenwerking onderwijs – welzijn wordt niet uitgewerkt.
 - o Voor de specifieke leersteuncentra type 4, 6, 7 staat expliciet in het decreet ingeschreven dat zij moeten verbinding leggen met de nodige welzijnspartner. Wij willen pleiten om dit overal door te trekken (daarbij weliswaar opletten dat het niet als limitatief overkomt).
 - o We missen afstemming tussen de evoluties inzake het leersteundecreet en Vroeg en Nabij.
- Er is recht op onderwijs voor alle kinderen en jongeren en we vinden het belangrijk dat alle kinderen kansen blijven krijgen.
 - o Kinderen met verhoogde zorgnoden mogen niet 'schoolloos' worden, mogen niet zomaar thuis gezet worden. Als een schorsing wordt uitgesproken of als het omwille van een andere reden niet meer mogelijk en/of haalbaar is naar school te gaan, moet snel naar een

alternatief geschakeld kunnen worden. Eventueel tijdelijk in overgang naar een meer structurele oplossing.

- Het recht op een inclusief traject moet voor elk kind gelden ongeacht welk hulpverleningsaanbod het kind krijgt.
- Bij doelgroepen van jongeren met een ernstig meervoudige beperking of jongeren met multiproblematisch gedrag is er vaak nood aan alternatieve trajecten, omdat er tijdelijk/permanent geen deeltijds/voltijds traject kan gelopen worden. Over deze doelgroepen lezen we weinig/niets in het decreet. We leggen hierbij ook graag de link naar TOAH, POAH, NAFT, dagbesteding VAPH, dagcentra in de jeugdhulp, ...
- Het is belangrijk dat er voldoende geïnvesteerd wordt in fase 0 (brede basiszorg) en fase 1 (verhoogde zorg) van het zorgcontinuüm daar de brede basiszorg en de verhoogde zorg belangrijke randvoorwaarden zijn voor het welslagen van het leersteundecreet en alles wat er daarna komt van fase 2 en fase 3 in de zorg. De regering zegt dat ze hier bijkomend gaat op inzetten maar dit mag geen loze belofte zijn.
- We missen duidelijkheid rond de afstemming van opdrachten tussen de leersteuncentra, CLB en PBD. Ook de afstemming met de rollen van de welzijnspartners en bv de paramedische teams is belangrijk.
- Er wordt veel verwacht van de ondersteuners, gericht op ondersteuning van kinderen, ouders, leerkrachten en scholen: het is belangrijk om hier voldoende aandacht voor te hebben. Leerkrachten zijn de motor van het hele onderwijsgebeuren. Extra investeren in hun ondersteuning is meer dan ooit noodzakelijk. Er moet meer ingezet worden op werkbaar en haalbare les- /schoolopdracht en op voldoende daadwerkelijke ondersteuning in de klas en op school.
- De participatie van ouders wordt nagestreefd maar mag nog sterker en concreter ingebed worden. Een actieve betrokkenheid en het installeren van een brugfiguur is aangewezen. Ouders moeten gehoord en gezien worden in het proces dat ze met hun kind met specifieke noden lopen.
- Er is nood aan een zorgzame transitie om dit alles ook te implementeren en uit te werken. We vragen naar een voldoende ruime implementatieperiode.

Voor de voorzitter van het Raadgevend comité Opgroeien, afwezig

Mieke Segers, ondervoorzitter Raadgevend comité Opgroeien

Bijlage bij het advies:

- We missen afstemming tussen de evoluties inzake het leersteundecreet en Vroeg en Nabij
 - o Vb. op welke manier zal er een link gemaakt worden tussen de bovenlokale netwerken en de leersteuncentra?
 - o Vb. wat is de rol van de leersteuncentra in functie van de handelingsgerichte diagnostiek en hoe verhoudt zich dat ten opzichte van de rol van de welzijnspartners die ook een nieuwe kijk uitwerken op diagnostiek binnen Vroeg en Nabij?
 - o Hoe wordt de link gemaakt met de lokale netwerken en de scholen?
- Leersteunraad: welzijnspartners en scholen buitengewoon onderwijs kunnen betrokken worden. Dit is een gemiste kans, zij zouden sowieso mee aan tafel moeten.
- Onafhankelijke commissie rond evolutie naar inclusief onderwijs: vertegenwoordiging van welzijnspartners zou hier ook vanzelfsprekend moeten zijn.
- De toekenningen van PAB-budgetten (vanuit Welzijn) vormen vaak de hefboom tot een inclusief traject bij kinderen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Nieuwe toegekende PAB-budgetten moeten altijd op korte termijn ter beschikking gesteld worden. Het al dan niet hebben van een PAB-budget mag het recht op inclusief onderwijs uiteraard niet beperken.
- Scholen gewoon onderwijs hebben de mogelijkheid om leerlingen te weigeren omdat de aanpassingen disproportioneel zijn. Indien dit meermaals voorvalt, wordt er ondersteuning opgezet richting de school gewoon onderwijs om hun basisaanbod inclusiever te maken. Zoals ook aangegeven in het advies vanuit de Vlaamse Raad op de conceptnota, vertrekt men teveel met de klemtoon op de mogelijkheid om te weigeren. Dit is een stap achteruit in vergelijking met het M-decreet. We zijn daarnaast van mening dat ook bij die eerste weigering reeds ondersteuning zou moeten worden opgestart en niet pas na meerdere weigeringen.
- De klassenraad krijgt een zeer grote rol in het beslissingstraject om een leerling al dan niet in te schrijven in een school. We vragen dat voor deze opdracht in dialoog en samenwerking adviesverlening van ouders en welzijnspartners een plaats krijgt.
- Na een slechte inspectie kan een leersteuncentrum toch nog tot het einde schooljaar verdergezet worden in functie van de continuïteit in ondersteuning. Op zich is het goed in functie van de continuïteit in ondersteuning, maar het lijkt ons dan zinvol om dat leersteuncentrum in tussentijd extra te ondersteunen. We lezen hier niets over terug. Wordt er een begeleidingstraject voorzien voor slecht functionerende leersteuncentra tijdens deze periode?
- Van gewoon naar buitengewoon onderwijs en omgekeerd: uitgangspunt is om drempels weg te werken bij de overgang, maar hoe zal men dit concreet doen?
 - o Halftijds combineren gewoon en buitengewoon onderwijs is mogelijk, maar wordt gekoppeld aan een periode van 2 jaar waarna de leerling onverkort recht heeft op het inschrijven in de school voor gewoon onderwijs. Hier kunnen mogelijk perverse gevolgen uit voortvloeien. Wij zouden voorstellen deze koppeling los te laten en er voor te zorgen dat men zo open en flexibel mogelijk kan bewegen tussen gewoon en ongewoon onderwijs, los van tijd en vertrekkende vanuit wat het beste is voor de leerling in kwestie.
 - o Regelmatig overleg tussen beide settings is nodig en belangrijk. Om dit ten volle te kunnen waarmaken dient voldoende ruimte en tijd ingebouwd te worden zodat dit niet een meerlast wordt bovenop het andere werk.

- Men moet niet alleen les kunnen volgen in beide settings maar ook dan in beiden (deeltijds) ingeschreven kunnen zijn zodat beiden beroep kunnen doen op lestijden, extra ondersteuning en werkingsmiddelen.
- Een leerling die gekend is kan ondersteuning starten vanaf de eerste schooldag: we gaan er van uit dat niet noodzakelijk 1 september is maar ook, indien aangewezen, bv. een klassenraad eind augustus?
- Een vraag die we nog hebben is rond het contingent uren paramedische ondersteuning binnen het buitengewoon onderwijs. In geval van minderjarigen is het belangrijk dat scholen en zorg- en welzijnsvoorzieningen maximaal afstemmen over verantwoordelijkheden en ondersteuning/behandeling van de leerling/patiënt en diens context. De complementariteit van de opdracht van multidisciplinaire revalidatieteams, i.e. gespecialiseerde diagnostiek en intensieve interdisciplinaire behandeling onder supervisie van een arts-specialist en de opdracht van een schoolteam buitengewoon onderwijs, zou dit decreet een opportuniteit moeten zijn om de regelgeving in het decreet basisonderwijs en de Codex secundair onderwijs aan te passen zodat scholen voor buitengewoon onderwijs geen ondersteunend personeel verliezen als een kind genoodzaakt is om tijdens de lessen te revalideren in een gespecialiseerd revalidatiecentrum of ander zorgvoorziening. We hopen dat dit met het nieuwe decreet niet meer aan de orde is?
- We maken ons zorgen rond verhoogde werkdruk voor de leerkrachten. Er is meer bijscholing en overleg nodig en tegelijkertijd moeten ze grote en diverse klassen managen en ruimte kunnen geven aan elkeen in de groep. Openstaan voor inclusie is in deze omstandigheden niet evident, laat staan er effectief ruimte voor kunnen maken. Positief is zeker wel dat leerondersteuners nu een echt statuut krijgen.
- Ook al valt het niet direct binnen de scope van dit decreet, we vragen blijvende aandacht voor het leerlingenvervoer.